

Péntek Imre

Víz alatti káprázat és idill

Tánczos György (Cs)úsztatások című tárlata
a zalaegerszegi Gönczi Galériában

Miért szép egy női fenék vagy tompor? Ennek az artiztikumára már az antik művészet megtanította Európát, a szépen, hibátlanul kifejlett emberi test csodás arányaira, mértékére. S bár a magam részéről nagyra becsülöm az absztrakt kifejezőmódot, mindig csodálattal adózom egy szépen formált (ábrázolt) akt megjelenítésének. Szűkebb pátriámban igyekszem követni helyi festő- és szobrász barátaim új termését, s ha ilyenekkel találkozom, nem tagadom meg tőle az elismerést.

Ezért figyeltem fel Tánczos György kiállításának plakátjára, melyen pompás testű nők szeltek a vizet, fény és árnyék tükröződésekkel, modulációkkal kidekoráltak. A barna testformák sudáran, erotikusan ringatóztak a víz áttetsző közegében. Oda kellett figyelni rájuk! Paul Delaroche festő így kiáltott fel az első dagerrotípiá láttán: „a festészet ezennel meghalt”... A festészet azonban nem halt meg, hanem különböző módon reagált a fotó(művészet) kihívásaira. Így vált a fotó kiindulási alappá, kezdeti médiummá, ihletővé és így lett a fotórealizmus a kortárs képzőművészet egyik irányzatává. Ha ma Bernáthy Sándor, Fehér László, Nyári István vagy Méhes László nevét halljuk, akkor elkészülhetünk arra, hogy a kifejezett tárgyiasság, a részletező látásmód valamilyen változatával találkozunk. A fotó-vagy hiperrealizmus „eszköze” fontos része a ma látványvilágának, vizuális közlendőjének. És a festészetben is meghatározó a szerepe.

Tánczos György már első, majd tíz év előtti képein is erre épített, de akkor a gyerekkor – a történelem – volt a forrás, a fő téma. A régi fotókból kielemezett mondandó ennek az eltűnt látványvilágnak mozzanatait, médiumait igyekezett felidézni. Egykori tanára, Pinczehelyi Sándor a következőket mondta róla 2007-es zalaegerszegi kiállítási megnyitóján: „Kiinduló pontja mindig valamilyen régi fotográfia, gyerekkori emlék, ezeket rakja egymás mellé, kapcsolja össze különböző fakturális felületekkel, megoldásokkal. Ezek a dörzsölt, kapart felszínek megpróbálnak valamit visszahozni az adott kor hangulatából, kiegészítik a fotókat, de önálló darabokként is megállják a helyüket.” A tanár úr jó megfigyelő: a fotó realitása, a valóság visszatükrözése mellett fontos elem az általa emlegetett „megdolgozottság”. Szerintem Tánczos György már akkor is jól érezte, mire volna szüksége, a technikai megdolgozottságra, ám a felkészültség, az eszközök elsajátítása akkor még – jó pár éve

Tánczos György: Fény kép 1.

Tánczos György: Fény kép 2.

Tánczos György: Fény kép 3.

Tánczos György: Vízi asszociáció 2.

Tánczos György: Vízi asszociáció 4.

– nem állt teljesen rendelkezésére. A nosztalgia-keltés ezért nem vált teljessé, igazivá, felkavaróvá. Ám a *(Cs) úsztatások* szellemes című tárlata már egy technikailag „kiműveltebb” festő alkotásait vonultatja fel. S hogy ismét Pinczehelyi Sándort idézem, nem véletlen. A megnyitó ismét ő volt, ahol többek közt a következőket adta elő: „A hagyományosnak is nevezhető akt tanulmányok érdekesek, de a leplekbe burkolt testek, melyek finoman körbecsavarodnak az aktokon, szemtelenül megmutatva egy-egy eltakarni kívánt részt, rengeteg – elsősorban ókori és reneszánsz elemeket idéznek fel. Ezeken a darabokon időtlenséget érzünk, egy adott állapot rögzítését... Majd lekerülnek a leplek, és a kiállítás címére utalva becsusszannak a vízbe, ahol megmozdul, felpezsödül körülöttük az áttetsző közeg.”

Nos, ez a felpezsödés érdekli Tánczos Györgyöt, a barna test(részek), a víz és napfény találkozására. Nem törekszik valami különleges megragadására: ez a játék, kísérlet és tapasztalat számára halálosan komoly. Tanulmányrajzokat látunk, a női fenék megannyi változatát. Szeretné minél tökéletesebben megragadni a választott témát. Grafikailag is. (Danaé-sorozat) Ám a lényeg a vízi, víz alatti hatások festői megjelenítésében van. A csillámlások, eltompulások vibrálásában. Ahogy

a kitárulkozó női test – teljesen átadja magát a víz lágy simogatásának, érzéki élvezetének. Az aktok figurációi – a festő leleményei is egyben. Olykor az arc is feleslegessé válik, a mellek, a has, az ágyék válik főszereplővé, a barnás tónusok, a kékes árnyalatok, a csillogó, derengő áthatások festői „elegye” adja ki a képet. S persze, még valami: az előképek rejtett, de mégis hatásos használata. Olykor a Milói Vénusz torzója, vagy a Botticelli hasonló képének arányai, formációja tűnik elő egy-egy kép láttán. Azok a bizonyos fehér festékfoltok ez úttal megtalálták helyüket, finom és lélegző struktúrát alkotnak, a mozgás és az állandóság szinte plasztikus egyensúlyát keverve ki. Tánczos mindent elkövet, hogy víz közegét érzékeltesse: fehér csíkokkal párhuzamos részekre szabdalta a képet, majd ezeknek a torzulásaival is képes felkelteni a mozgás, az ingatagság, a lebegés illúzióját. A képsík ez által csupa nyugtalanság, fények és árnyak bravúros ötvözete. S az alakok, mint valami

kísérleti lények lejtik fura táncukat ebben a nyárias laboratóriumban. A festő nem törekszik egyediségre: inkább típusokat, modelleket talál elénk, a legkülönbözőbb pózokban. A képcímek is erre utalnak, *Vizihatás*, *Torzulás*, *Vízi asszociáció*. Ezek valóban a „fény képei”, tanulmányok, vázlatok sűrűjével körülvéve.

Mert ha belegondolunk: a munka nincs befejezve. Az olyan kiemelkedő alkotásokat, mint a Dité, számos előzmény készíti elő. Akt-tanulmányok, víz alatti „tájképek”, növényi alakzatok, tóparti enteriőrök. Tánczos György a maga teljességében akarja birtokolni témáját, hogy a fokozatosan kialakuló „festői nyelv” képes legyen ennek tolmácsolására. A szenvedély és alaposág – azt hiszem – a siker reményével kecsegtet, az erotikummal fűszerezett víz alatti tablók, látképek, zsánerek egyre hitelesebbek lehetnek, egyre káprázatosabban tárhatják fel a varázslatos élményt: a fény, a víz és emberi test találkozásának (optikai) festői titkait.

Tánczos György: Zalakerámia csempeterv